SLOVO A SLOVESNOST

ČASOPIS PRO OTÁZKY TEORIE A KULTURY JAZYKA

Vydává Československá akademie věd péčí Ústavu pro jazyk český

> ROČNÍK XXXI 1970

ACADEMIA PRAHA

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Řídí akademik Bohuslav Havránek (vedoucí redaktor) s redakční radou

Miloš Dokulil, Karel Hausenblas, čl. kor. Karel Horálek, Arnošt Lamprecht, Marie Těšitelová (výkonná redaktorka)

OBSAH — СОДЕРЖАНИЕ — TABLE DES MATIÈRES	
BHK: 1945—1970	193
Černý Jiří: O vzniku a vývoji gramatických kategorií	207
Ducháček Oto: O mikrostrukturách v lexiku	105
Fiedlerová Alena: K vývoji neshodného přívlastku v staré češtině a u Komenského	337
Filipec Josef: Zamyšlení nad novou francouzskou lexikologií a lexikografií (RL. Wagner, Les vocabulaires français)	247
Grepl Miroslav - Kořenský Jan: O krakovském zasedání Mezinárodní komise pro studium gramatické stavby slovanských jazyků při MKS О краковском заседании Международной комиссии по изучению грамматического строя славянских языков при МКС Séance de la Commission internationale pour l'étude de la structure grammaticale des langues slaves	171
Hajičová Eva - Pitha Petr: Mezinárodní kongres o strojové lingvistice v Stockholmu 1969	83
Hausenblas Karel: Práce Viléma Mathesia o stylu a česká stylistika v uplynulém čtvrtstoletí	194
Havránek Bohuslav: Příspěvek k stylové diferenciaci českých spisů Jana Amose Komenského	306
Hlavsa Zdeněk: Skladebná platnost některých zájmen a číslovek (Příspěvek k problematice větných vzorců)	33
Horálek Karel: Tři úvahy o struktuře epiky (R. Ingarden, O poznání literárního díla; K. Hamburger, Die Logik der Dichtung; M. M. Bachtin, Problemy poetiki Dostojevskogo; V. J. Propp, Morfologija skazki)	125

Horálková Zdeňka: Slovní zásoba Komenského jako pramen národo- pisných poznatků	366
Hrbáček Josef: Poznámky k diskusi o tzv. složitém souvětí	58
Hymes Dell (USA): Lingvistická teorie a promluvové funkce	7
Chládková Věra - Michálek Emanuel: K otázce biblismů v českých spisech J. A. Komenského	325
Konečná Dana - Nebeský Ladislav: Jeden záznam pádových významů současné češtiny	223
Kořenský Jan: Struktura funkčních vztahů kategorií substantiva, zejména se zřetelem k pádu	97
Kořenský Jan: Sovětsko-československý sborník o obecných otázkách struktury jazyka (Jedinicy raznych urovnej grammatičeskogo stroja jazyka i ich vzaimodejstvije)	239
Králik Stanislav: Jazykové autorství některých německých vydání spisů J. A. Komenského	384
Ludvíková Marie: Fonologická statistika rumunštiny a několik jazy- kově typologických srovnání (A. Roceric-Alexandrescu, Fono- statistica limbii române)	166
Macura Vladimír: Nový slovenský příspěvek k básnické eufonii (J. Brezina, Poézia Fraňa Kráľa a problémy slovenskej poetiky) Новая словацкая работа о поэтический эвфонии Une contribution slovaque récente consacrée à l'euphonie poétique	73
Macurová Alena: Slovenský příspěvek k otázkám jazykové kompozice (J. Mistrík, Kompozícia jazykového prejavu)	158
Mirvaldová Hana: Alegoričnost v Labyrintu světa a ráji srdce J. A. Komenského	353

Němec Igor: Nová slova Husova a J. A. Komenského	313
Novák Pavel: Několik prací uvádějících do matematické lingvistiky (Ju. D. Apresjan, Ideji i metody sovremennoj strukturnoj lingvistiki (kratkij očerk); A. V. Gladkij - I. A. Mel'čuk, Elementy matematičeskoj lingvistiki; M. Gross - A. Lentin, Notion sur les grammaires formelles; R. Gunzenhäuser (ed.), Nichtnumerische Informationsverarbeitung; S. Marcus - E. Nicolau - S. Stati, Introducere în lingvistica matematică; Ch. Muller, Initiation à la statistique linguistique; M. Novotný, Einführung in die algebraische Linguistik; Z. Pawlak, Gramatyka i matematyka)	258
Несколько работ вводящих в математическую лингвистику Quelques ouvrages considérés comme introduction à la linguistique mathématique Nováková Julie: Latina Komenského je humanistická	293
Латинский язык Коменского гуманистичен Le latin de J. A. Komenský est humaniste	
Opavová Marie: K české filosofické terminologii J. A. Komenského К чешской философской терминологии Я. А. Коменского А propos de la terminologie philosophique tchèque chez J. A. Komenský	346
Průcha Jan: Nový přístup v psycholingvistickém zkoumání (R. Rommetveit, Words, Meanings, and Messages (Theory and Experiments in Psycholinguistics)) Новый подход в психолингвистическом исследовании Une nouvelle conception de la recherche en psycholinguistique	262
Sgall Petr: Ze současné teoretické lingvistiky ve světě	146
Skalička Vladimír: Hyposyntax	1
Skalička Vladimír: Komenský-lingvista	289
Skoumal Aloys: Překlad románového začátku (Ze zkušeností překladatelských)	227
Sochová Zdeňka: Nové francouzské "malé" slovníky (P. Robert, Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française; J. Dubois - R. Lagane - G. Niobey - D. Casalis - H. Meschonnic, Dictionnaire du français contemporain)	252
Starý Stanislav: Práce o vývoji funkčních stylů současné ruštiny (Razvitije funkcional'nych stilej sovremennogo russkogo jazyka, red. T. G. Vinokurová, D. N. Šmelev) Работа о развитии функциональных стилей современного русского языка Ouvrages consacrés à l'évolution des styles fonctionnels du russe contemporain	154
Svoboda Karel: Poznámky k jednomu výkladu souvětné stavby (J. Hrbáček, Poznámky k diskusi o tzv. složitém souvětí, SaS 31,	265

Заметки к одному изложению строя сложного предложения Quelques remarques à la marge d'une conception de la construction de la phrase complexe	
Šrámek Rudolf: Příspěvek I. Lutterera ke studiu vývoje toponymických jmen (I. Lutterer, Vývoj místních jmen a osídlení v povodí Orlic) Работа И. Луттерера о развитии топонимических названий Contribution de I. Lutterer à l'étude de l'évolution des noms de lieu	70
Štindlová Jitka: Záznam a zpracování textu pomocí strojů Запись о обработка текста при помощи машин L'enregistrement et le traitement du texte à l'aide des machines	64
Štindlová Jitka - Macháčková Eva: Texty Slezských písní Petra Bezruče prověřovány stroji	161
Šváb Miloslav - Klimeš Lumír: Nový přístup k baroku (O barokní kultuře, red. M. Кореску́)	391
Těšitelová Marie - Daneš František: Druhý mezinárodní kongres aplikované lingvistiky v anglické Cambridgi	76
Trost Pavel: Vztah Komenského k německému jazyku	380
Uličný Oldřich: Ještě k pojetí doplňku (K. Svoboda, Poznámky k problematice doplňku, SaS 30, 1969, 309—320) Еще к пониманию второго сказуемого Encore sur la conception du complément	271
Utěšený Slavomír: K jazykovému vývoji v pohraničí českých zemí К языковому развитию в чешских пограничных областях L'évolution linguistique dans les régions de frontières tchèques	44
Vachek Josef: Z nových cest generativní fonologie (N. Chomsky - M. Halle, The Sound Pattern of English)	111

KRONIKA - XPOHUKA - CHRONIQUE

O otázkách jazykové teorie a analýzy: O funkčním a generativním přístupu k syntaxi (P. Sgall - L. Nebeský - A. Goralčíková - E. Hajičová, A Fonctional Approach to Syntax (A new Type of Generative Description of Language) — L. Uhlířová, 180). — K transformační analýze určitého členu (B. L. Robbins, The Definite Article in English Transformations — J. Krámský, 282). — Znaky, významy a hodnoty (Ch. Morris, Signification and Significance. A Study of the Relations of Signs and Values; týž, Signs, Langue and Behavior; týž, Varieties of Human Value — K. Horálek, 280). — Lingvistická relativita a etnoligvistika (R. L. Miller, The Linguistic Relativity Principle and Humboldtan Ethnolinguistics — K. Horálek, 281). — Mannheimský sborník o výzkumu současné němčiny (Satz und Wort im heutigen Deutsch — E. Beneš, 181). — Francouzský sborníček o pražské škole (Le cercle de Prague — J. Vachek, 279). — Nad českým překladem Staigerovy poetiky (E. Staiger, Základní pojmy poetiky — K. Horálek, 87)

О вопросах теории и анализа языка: О функциональном и генеративном подходах к синтаксису. — К трансформационному анализу определенного члена. — Знаки, значения и значимости. — Лингвистическая относительность и этнолингвистика. — Маннхеймский сборник по изучению современного немецкого языка. — Французский сборник о пражской тколе. — Над чешским переводом поэтики Штайгера. Questions de la théorie et de l'analyse linguistique: L'approche générative et fonctionelle de la syntaxe. — L'analyse transformationnelle de l'article défini. — Signes, significations et valeurs. — La relativité linguistique et l'ethnolinguistique. — Recueil paru à Mannheim consacré à l'étude de l'allemand contemporain. — Petit recueil français

sur l'Ecole de Prague. - La traduction tchèque de la Poétique de Staiger.

O otázkách vývoje jazyka, dialektologie a jiných stránkách jazyka: Nové vydání Husova traktátu "Orthographia Bohemica" (J. Schröpfer, Hussens Traktat "Orthographia Bohemica". Die Herkunft des diakritischen Systems in der Schreibung slavischer Sprachen und die älteste zusammenhängende Beschreibung slavischer Laute — J. Cejnar, 183). — Komenský a česká paremiologie (K. Horálek, 396). — Komenský a racionalizace osvojování si slovní zásoby (M. Těšitelová, 397). — Rozmach bulharské dialektologie a zásluhy St. Stojkova o ni (B. Havránek, 179). — O lidské řeči od fyziologa (M. Morávek, Lidská řeč — I. Nebeská, 186). — Brněnský příspěvek ke studiu dětské řeči (J. Pačesová, The Development of Vocabulary in the Child — M. Ludvíková, 191).

О вопросах развития языка, диалектологии и о других страницах языка: Новое издание трактата Гуса «Orthographia Bohemica». — Коменский и чешская паремиология. — Коменский и рационализация освоения словарного запаса. — Размах болгарской диалектологии и заслуги Ст. Стойкова. — О человеческой речи с точки

зрения физиолога. — Брненская работа об исследовании детской речи.

Questions de l'évolution de la langue, de la dialectologie et d'autres aspects du langue; Une nouvelle édition du traité de Jan Hus «Orthographia bohemica». — Komenský et la paremiologie tchèque. — J. A. Komenský et la méthode rationnelle d'acquérir la connaissance du vocabulaire. — L'essor de la dialectologie bulgare et les mérites de St. Stojkov. — La langage humain vu par le physiologue. — Une contribution à l'étude du langage enfantin parue à Brno.

O otázkách matematické a strojové lingvistiky, psycholingvistiky a sociolingvistiky: Polská práce z lexikální statistiky (J. Samborová, Badania statystyczne nad słownictwem — L. Uhlířová, 283). — Type-Token v ling-

vistice (K čl. v SaS 30, 1969, 263n.) (K. Horálek, 190). — Americká výběrová bibliografie statistické stylistiky (L. Doležel - R. W. Bailey, Statistic and Style — J. Kraus, 190). — Jihoameričtí autoři o teorii množin (A. Ortiz - E. Zierer, Set Theory and Linguistics — L. Nebeský, 89). — Psycholingvistika na pražské konferenci o psychologii lidského učení (1969) (Z. Skoupil, 188). — Český sociolog I. A. Bláha o jazyce (I. A. Bláha, Sociologie — V. Koukal - J. Kraus, 184). — O analýze politického jazyka (H. D. Lasswell - N. Leites a kol., Language of Politics — J. Kraus, 96).

 $O_{\mathbb{F}}^{\mathbb{F}}$ вопросах математической и машинной лингвистики, психолингвистики и социолингвистики: Польская работа по лексической статистике. — Туре-token в лингвистике. — Американская выборочная библиография статистической стилистики. — Южноамериканские авторы о теории множеств. — Психолингвистика на пражской конференции о психологии обучения. — Чешский социолог И. А. Блага о языке. —

Об анализе политического языка.

Questions de la linguistique mathématique et automatique, de la psycholinguistique et la sociolinguistique: Un ouvrage polonnais sur la statistique lexicale. — Type-token en linguistique. — Une bibliographie choisie des ouvrages consacrés à la statistique stylistique parue en Amérique. — Auteurs de l'Amérique du Sud sur la théorie des ensembles. — Place de la psycholinguistique à une conférence pragoise sur la psychologie du procès didactique. — Le sociologue tchèque I. A. Bláha — sa conception du langage. — Sur l'analyse du langage politique.

Organizace vědecké práce: Třetí výroční zasedání Societas linguistica Europaea ve Vídni (1969) (J. Vachek, 89). — Moskevská typologická konference (1969) (J. Vachek, 286). — X. mezinárodní onomastický kongres ve Vídni (1969) (R. Šrámek, 91). — Kanadské symposium o matematické lingvistice (Linguistique et mathématique — M. Těšitelová, 94). — Symposium o algebraické lingvistice konané ve Smolenicích (1970) (M. Ludvíková, 287). — Mezinárodní kolokvium o jazykovědných výzkumech pomocí počítačů v Lutychu (1969) (J. Štindlová, 93). — Nová periodická publikace pro medievistiku (Mediaevalia bohemica — E. Michálek, 187).

Организация научного труда: Третье отчетное заседание Societas linguistica Europaea в Вене. — Московская типологическая конференция. — 10-ый международный ономастический конгресс в Вене. — Канадский симпозиум о математической лингвистике. — Симпозиум об алгебраической лингвистике в Смоленицах. — Международный коллоквиум о языковедческих исследованиях при помощи вычислительных машин в Лиеже. — Новая периодическая публикация медиевалистики.

Organisation des travaux de recherche: Troisième séance annuaire de la Societas Linguistica Europaea à Vienne. — Conférence typologique de Moscou. — Xº congrès international à Vienne consacré à l'onomastique. — Symposium sur la linguistique mathématique au Canada. — Symposium à Smolenice consacré à la linguistique algébrique. — Colloque international à Liège sur les recherches linguistiques à l'aide des machines à calculer. —

Une nouvelle revue périodique consacrée aux études mediévales.

Autoři posuzovaných spisů, článků a referátů Авторы обсуждаемых работ, статей и докладов Auteurs des travaux, articles et comptes-rendus commentés

Abraham W. 89 Afendras E. A. 90 Apresjan Ju. D. 258 Arutjunovová N. 241 Bahlow H. 92 Bachtin M. M. 133 Bailey W. 190 Bartůšek J. 92 Baudot M. 91 Bauer G. 90 Baumgärtner K. 182 Bausinger H. 182 Bellertová I. 174 Belošapkovová B. 245 Beneš B. 394 Birbanescu A. 287 Bláha I. A. 184 Blanár V. 92, 93 Blount B. G. 82 Bogusławski A. 174 Bondaletov V. D. 92 Bondarko A. 245 Bondaruk G. P. 92 Boucher C. 95 Brezina J. 73 Brtáň R. 394 Burosso G. 82 Buzássyová K. 288 Casalis D. 253 Casalis J. 253 Ceccato S. 82 Clarc H. H. 188 Coseriu E. 90 Culík K. 287 Damereau F. J. 79 Daneš F. 81, 90, 239 Dimitrović N. R. 80 Doležel L. 190 Dressler W. 90 Dubois J. 77, 253 Duridanov I. 91 Duro A. 80 Eggers H. 183 Engels L. K. 79 Ertel S. 188 Fishman J. A. 77 Foley J. 90 Frydrych M. 93 Fujimura O. 78 Gentilhomme Y. 287 Georgiev V. 91 Gladkij A. V. 258 Golovin B. 241 Goralčíková A. 180 Grepl M. 174 Gross M. 258 Gunzenhäuser R. 258 Gysseling M. 92 Hajičová E. 180, 287 Halle M. 111

Halliday M. A. K. 81 Hamburgerová K. 129 Hamm J. 92 Harkin D. 397 Hausenblas K. 177, 239 Hays D. 78 Hecaen H. 77 Hengst K.-H. 91 Heřman M. 396 Hlavsa Z. 172 Hofmann M. T. R. 95 Homorodeanu M. 92 Horák G. 172 Horecký J. 287 Hovda P. 91 Hrabák J. 391 Hrbáček J. 265 Chloupek J. 175 Chomsky N. 111 Chubčandání Z. M. 82 Ingarden R. 126 Kačala J. 172 Kalmár 287 Karolak S. 245 Kiss G. R. 80 Klimonová G. 288 Kočev I. 179 Komenský J. A. 289-390, 396-400 Kopecký J. 394 Kopecký M. 393 Kopečný F. 172 Kořenský J. 172 Kovač D. 188 Kranzmayer E. 91 Kronsteiner O. 91, 93 Krzyżanowski J. 397 Křížková H. 172, 244 Kubrjakovová Je. 242 Kuchař J. 246 Kunze J. 288 Kuryłowicz J. 171 Lagane R. 253 Lane H. L. 188 Laptevová O. A. 157 Laswell H. D. 96 Leites N. 96 Lekov I. 176, 245 Lenders W. 80 Lentin A. 258 Leontjev A. 245 Leška O. 240 Leyne A. A. 80 Ljudskanov A. 287 Loginovová K. A. 158 Lomtev P. T. 174, 243 Longyer R. C 79 Lopatin V. 242 Lord R. 80 Lutterer I. 70

Mackey W. F. 82 Mahnkenová I. 92 Makajev E. 242 Malmberg B. 77 Marcus S. 258, 287 Martin E. 189 Mathesius V. 194 Meľčuk I. A. 258 Meľničuk A. 243 Meľnikov G. 241 Mepham M. M. 95 Meschonnic H. 253 Michałk F. 175 Michnevič A. 171 Mikkokon V. 189 Miko F. 176 Miller R. L. 281 Mistrík J. 159 Mladenov M. S. 179 Morávek M. 186 Morris Ch. 280 Mukařovský J. 125 Muller Ch. 258 Nebeský L. 180 Neumann J. 395 Nickel G. 78 Nicolaisen W. F. 92 Nicolau E. 258 Niobey G. 253 Nováková J. 392 Novotný M. 258, 287 Ondruš S. 90 Oravec J. 244, 288 Oliverius Z. 288 Ortiz A. 89 Pačesová J. 191 Palas K. 393 Palek B. 190 Panevová J. 287 Pawlak Z. 258 Pečjak V. 189 Piirainen I. 89 Pisarková K. 176 Polák V. 93 Polenz P. von 182 Priess A. 288 Průcha J. 287 Querido A. A. M. 95 Racek J. 394 Red'kin V. 242 Rey A. 79 Reyová-Devová J. 80 Richter V. 394 Robbins B. L. 282 Robert P. 253 Roceric-Alexandrescová A. 166 Rommetveit R. 262 Rudnyćkyj J. B. 92 Ruke-Dravinová V. 92

Ružička J. 287 Růžička R. 172 Samborová J. 283 Sechser O. 288 Sgall P. 180, 287 Schröpfer J. 183 Schubert A. 80 Sirotininová O. B. 156 Skála E. 93 Slama-Cazacu T. 189 Slobin D. I. 189 Staiger E. 87 Stati S. 258 Steger H. 182 Stevens K. 79 Stojkov S. 179 Svejkovský F. 396 Svoboda K. 174 Simunović P. 91 Skarka A. 392 Srámek R. 93 Svedovová N. Ju. 171 Těšitelová M. 80, 287 Thors C. E. 92 Tichá Z. 393 Tollenaere F. de 80 Topolińská Z. 176 Tucker A. 92 Uluchanov I. 242 Vachek J. 89 Valabregueová H. 79 Válka J. 391 Vauquois B. 288 Vidmanová A. 187 Vinokurová T. G. 154 Vološinov V. N. 136 Wagner R.-L. 248 Wahring G. 80 Weis E. 79 Wesch H. 92 Wierzbická A. 175 Wilks J. 79 Winter W. 182 Zabrocki L. 90 Zampolli A. 79 Zierer E. 89 Zyla W. T. 92

